

DE HEILIGE GEEST ALS AANBETALING EN EERSTELING

• Peter van Beugen

EEN SUBTIEL VERSCHIL IN VERTALING KAN EEN VERRASSEND PERSPECTIEF GEVEN OP DE BOODSCHAP VAN EEN VERS. EÉN VOORBEELD DAARVAN VINDEN WE IN EFEZE 1:14 WAAR PAULUS ZEGT DAT WIJ ‘VERZEGELD ZIJN MET DE GEEST VAN DE BELOFTE, DIE HET ONDERPAND IS VAN ONZE ERFENIS, TOT DE VERLOSSING VAN DE VERKREGEN BEZITTING, TOT LOF VAN ZIJN HEERLIJKHEID’. HET BETREFT IN DIT GEVAL DE VERTALING VAN EEN GRIEKS WOORD ‘ARRABOON’, DAT ZOWEL ‘ONDERPAND’ ALS ‘AANBETALING’ KAN BETEKENEN. DIT WOORD WORDT IN HET NT ALTIJD GEBRUIKT IN SAMENHANG MET DE GAVE VAN DE GEEST, NL. IN 2KOR.1:22; 5:5 EN EF.1:14.

Onderpand of aanbetaling

Het Grieks heeft het woord *arraboön* ontleend aan het Fenicisch dat nauw verwant is aan het Hebreeuws. In de Bijbel komen we dit woord letterlijk tegen in de geschiedenis van Juda en Tamar (Gen.38:17,18). Juda moest aan Tamar zijn zegelring, snoeren en staf als onderpand afstaan, die hij pas weer terug zou ontvangen als hij Tamar het beloofde bokje betaalde. De borg is hier dus een *ruilmiddel*. Je krijgt het voor een bepaalde tijd in onderpand, totdat je het beloofde goed ontvangt. Men bewaart zo'n onderpand dus zo goed mogelijk om het in ongeschonden staat ook weer af te staan. Kenmerk van zo'n ruilmiddel is dat het in de aard geen overeenkomst hoeft te vertonen met het tegoed. Een overkleed kon als onderpand dienen voor een zak graan. Veel Bijbelvertalingen vertalen het woord *arraboön* steevast door het Nederlandse woord 'onderpand'. Hoewel deze vertaling dus goede papieren heeft, gaat een

andere betekenis van deze *arraboön*, die in de wereld van het Nieuwe Testament gangbaar was, verloren, namelijk die van een aanbetaling of voorschot. Wanneer je een aannemer inhuurde om werkzaamheden te verrichten aan je huis, betaalde je hem vooraf een deel van het overeengekomen bedrag, terwijl de eindafrekening plaatsvond wanneer het project naar tevredenheid was opgeleverd. Het is tegelijk meer dan een betalingstermijn, omdat aan het betalen van een *arraboön* ook de wettelijke verplichting was verbonden dat het restant betaald moest worden. De *arraboön* vormde dus ook een garantstelling. Wezenlijk verschil met een onderpand is natuurlijk dat de aanbetaling zelf al onderdeel is van de koopsom en dat zij van dezelfde aard is: van de 100 zilverstukken ontving men er alvast 10. Sommigen, zoals in dit geval de Nieuwe Bijbelvertaling, stellen dan ook een weergave voor van het woord *arraboön* met voorschot of, nog vrijer: voorsmaak. In het moderne Grieks wordt *arraboön* gebruikt voor een verloving of een verlovingsring. >>

De volwaardige status en rechten van het huwelijk wachten weliswaar tot de bruiloft, maar tegelijk geniet je vooraf van de omgang met elkaar, het samen bouwen, voorbereiden én tegelijk het vooruitzien en verlangen naar de grote dag. De aanbataling is nu dus niet langer iets wat je opbergt en bewaart om het later in te ruilen. Het is iets dat je uitpakt, dat je eigendom is én dat een voorsmaak geeft van wat komen gaat. Wat we nu hebben ontvangen, lijkt in omvang en kracht nog niet op wat gaat komen, maar het is wel een voorschot dat daar in zijn soort mee overeenkomt.

Krachten van de toekomstige eeuw

De idee van de aanbataling, voorsmaak, wordt versterkt door de uitdrukking in Hebreeën 6:4, waar Paulus spreekt over *'hen die eens verlicht zijn geweest en van de hemelse gave geproefd hebben en deelgenoten van de Heilige Geest geworden zijn en die geproefd hebben van het goede woord van God en de krachten van de toekomstige eeuw'*. Het Grieks gebruikt hier vier werkwoorden 'verlicht zijn', 'geproefd hebben', 'deelgenoten geworden' en nog eens 'geproefd hebben', alle in dezelfde werkwoordsvorm, waardoor de schrijver lijkt aan te duiden dat deze ervaringen met elkaar verstrengeld zijn. De herhaling van het woord 'proeven' benadrukt dat het hier niet alleen gaat om het 'met het hoofd kennis nemen van', maar ook om de zintuiglijke ervaring, de beleving van de krachten van de toekomstige eeuw. Proeven betekent hier dat wij nog niet de hele maaltijd verorberen, maar wel in de keuken alvast met een lepel uit de pan snoepen van de maaltijd die straks geserveerd wordt. Het gerecht dat in dit geval geserveerd wordt, is de zegen van toekomstige eeuw, een term die in de evangeliën gebruikt wordt voor de komst van het koninkrijk in zijn volle kracht, wanneer de Christus verschijnen zal met de wolken van de hemel. De manifestatie van krachten geeft een voorsmaak van de tijden van verkwikking (Hand.3:19). Twee teksten uit de Romeinenbrief volgen dezelfde gedachtenlijn.

Eerstelingen van de Geest

In Romeinen 5:5 zegt Paulus 'en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde van God in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest die ons is gegeven'. Deze taal herinnert ons allereerst aan de tekst van het nieuwe verbond, zoals Jeremia die geeft: 'Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven'. Ezechiël voegt daaraan toe dat dit verbond wordt bekrachtigd door de vernieuwing van Gods Geest (Ezech.36:26). Dit nieuwe verbond is nu dus al aan ons bediend (2Kor.3:6) en beschrijft de grondslag van onze relatie met God. De vermelding vormt in die zin dus een logisch element in het onderwijs dat Paulus in Romeinen 3 en 4 al heeft gegeven, maar hij voert het hier in een merkwaardige context op, namelijk die van onze

hoop in het tegenwoordige lijden. Paulus spreekt hier van onze hoop als iets dat we in de omstandigheden van dit leven nog niet zien verwerkelijkt. Maar... hoe weten wij nu dat we in die hoop niet beschaamd zullen uitkomen? Nu had hij kunnen zeggen: daarvan kun je verzekerd zijn, omdat je de Heilige Geest al hebt ontvangen. Maar dat blijft ongrijpbaar, immers hoe wéét je nu dat je de Heilige Geest hebt ontvangen? Daarom schuift Paulus in deze ene zin als het ware twee gedachten in elkaar: de hoop beschaamt niet omdat de Heilige Geest in je hart is uitgestort. En dat de Heilige Geest in je hart is uitgestort ervaar je door de liefde. Liefde is werkzaam, liefde verandert, liefde is krachtig. De grondgedachte is hier dus ook dat Paulus een ervaringselement toevoegt aan de gave van de Geest, die we hebben ontvangen als aanbataling van de hoop, dat is de volle verlossing. Op andere plaatsen wordt de Heilige Geest in verband gebracht met blijdschap (1Thes.1:6, Hand.13:52), krachten (Gal.3:5), geestelijke uitingen (1Kor.1:4-7) en een getransformeerd leven (1Kor.6:11). De uitstorting van de Heilige Geest manifesteert zich altijd met levendige tekenen (Jes.32:15, 44:3; Ezech.11:19, 36:26; Joël 2:28) van uitbundigheid, vruchtbaarheid en kracht van boven. Deze energie golft voort in onze levens als een blijvend effect van de uitstorting van de Geest in onze harten: Paulus gebruikt hier het *perfectum* als werkwoordsvorm, waarmee hij verwijst naar een gebeurtenis die eenmaal heeft plaatsgevonden, maar die een blijvend effect teweeg brengt. De boodschap van Rom.5:5 echoot na in Romeinen 8:23: 'wij zelf, die de eerstelingen van de Heilige Geest hebben, ook wijzelf zuchten bij onszelf in de verwachting van het zoonschap: de verlossing van ons lichaam'. Eerstelingen van de oogst werden in Israël geoogst in het voorjaar, van de eerste groene schoof, tijdens de paasweek, tot het feest van de gersteoogst. Israël vierde dat met het Wekenfeest. Veelbetekenend is dat dit Wekenfeest de gelegenheid vormde voor de eerste Pinksterdag: de uitstorting van de Heilige Geest.

Zo biedt de gave van de Heilige Geest ons *perspectief* op het feest van de verlossing. Dán zal er volkomen genezing en heelheid zijn, overvloed van leven, vrede en blijdschap, als de Heer een feestmaal aanricht op zijn heilige berg (Jes.25:6-9). De Geest vertroost en bemoedigt ons met dat vooruitzicht, juist wanneer wij worstelen met de weerbarstigheid van dit leven en met de gebrokenheid van de schepping.

En tegelijk is de gave van de Geest een *voorsmaak*: daar waar Hij wil (1Kor.12:11), daar waar de Heer zijn hand uitstrekt en waar zijn discipelen daar met volharding en geloof om bidden (Hand.4:30), doet Hij zijn zalfolie stromen tot heling, innerlijke genezing en blijdschap.